

Göteborgs universitet
Rektor

Luntmakargatan 13, Box 7851,
SE-103 99 Stockholm, Sweden
Tfn/Phone: +46 8 563 085 00
Fax: +46 8 563 085 50
hsv@hsv.se, www.hsv.se

Pär Brännström
08-563 085 29
par.brannstrom@hsv.se

BESLUT
2010-12-07
Reg.nr 641-2962-10

Uppföljning av ifrågasättande av examenstillstånd i internationella museistudier på avancerad nivå vid Göteborgs universitet

Högskoleverket återkallar tillståndet att utfärda masterexamen i internationella museistudier vid Göteborgs universitet.

Ärendet

I samband med den fördjupade granskningen år 2009 ifrågasatte Högskoleverket (reg.nr 643-3762-07) examensrätten för internationella museistudier på avancerad nivå vid Göteborgs universitet. Ifrågasättandet avsåg enbart masterexamen, då universitetet inte utfärdar magisterexamen inom huvudområdet. Ifrågasättandet grundade sig på de sakkunnigas bedömning att utbildningen inte uppfyllde kvalitetskraven för högre utbildning på grund av otillräckliga lärarresurser och bristande anknytning till utbildning på forskarnivå. Göteborgs universitet fick därefter ett år på sig att åtgärda bristerna.

För uppföljningen av beslutet utsåg Högskoleverket följande sakkunniga: Peter Aronsson, professor, Linköpings universitet, Stefan Bohman, docent, chef för Strindbergsmuseet och Ane Hejlskov Larsen, docent, Århus universitet.

Lärosätet inkom 2010-06-19 med en redogörelse av de åtgärder som vidtagits. Underlag för bedömningen har varit lärosätets redogörelse, ytterligare kompletteringar som begärdes in och ankom till Högskoleverket 2010-09-10 samt det som framkommit under platsbesöket 2010-10-22. De sakkunnigas yttrande bifogas.

Bedömning

Bedömningen har gjorts utifrån de krav som ställs i högskolelagen och högskoleförordningen och utifrån de kvalitetsaspekter som Högskoleverket har utarbetat för prövning av tillstånd att ge masterexamen (reg. nr 643-2687-08). De sakkunnigas bedömning är att den ursprungliga kritiken mot utbildningen kvarstår, dvs. att den inte uppfyller kvalitetskraven för högre utbildning på grund av otillräckliga lärarresurser och bristande anknytning till utbildning på forskarnivå. Högskoleverket instämmer i denna bedömning.

Beslut

Högskoleverket återkallar tillståndet att utfärda masterexamen i internationella museistudier vid Göteborgs universitet, då utbildningen inte uppfyller kvalitetskraven för högre utbildning.

Beslut i detta ärende har fattats av universitetskanslern Lars Haikola efter föredragning av utredaren Pär Brännström i närvaro av stabschefen Lennart Ståhle och avdelningschefen Magnus Hjort.

Lars Haikola

Pär Brännström

Bedömarnas yttrande

Masterutbildning i internationella museistudier (International Museum Studies) vid institutionen för globala studier vid Göteborgs universitet

Bedömare:

Professor Peter Aronsson, Linköpings universitet

Docent Ane Hejlskov Larsen, Århus universitet

Docent Stefan Bohman, Strindbergsmuseet

Norrköping, Århus och Stockholm 28 oktober 2010

Följande yttrande är en bedömning av nuläget för masterutbildningen i internationella museistudier (International Museum Studies) vid institutionen för globala studier vid Göteborgs universitet. Det grundar sig på det material som Högskoleverket begärt in inför platsbesöket den 22 oktober, samt det som framkommit under intervjuerna med ledning, lärare och studenter. Bedömargruppen har även tagit del av rapporten från 2008 och beslutet att ifrågasätta examensrätten.

Bakgrund

Högskoleverket beslutade i samband med sin granskning och rapport 2008 att genomföra en fördjupad granskning av masterutbildningen i internationella museistudier. Efter den fördjupade granskningen beslutade Högskoleverket att ifrågasätta examenstillståndet, med bland annat följande formulering: Internationella museistudier ”saknar såväl tillsvidareanställda lärare med rätt kompetens som anknytning till utbildning på forskarnivå för att ge utbildning på avancerad nivå”, Beslut 2009-05-19, Reg. Nr 643-3762-07.

Museion, som driver masterutbildningen i internationella museistudier, startade som ett projekt på Världskulturmuseet för att knyta ihop detta med Göteborgs universitet. Från en projektbaserad tillvaro under 2000-talet flyttade Museion 2010 till institutionen för globala studier, där den nu bildar en enhet. Detta för att få en mer permanent hemvist i universitetssystemet. Utvecklingsarbetet för att hitta en fastare anknytning till relevanta miljöer på universitetet påbörjades före Högskoleverkets beslut om varning om indraget examenstillstånd. Lösningen var en fastare universitetsanknytning, nyrekrytering av lärare samt tillsvidareanställning av lärare som tidigare haft visstidsanställning.

Resurser - lärarkompetens och lärarkapacitet

Den totala tillsvidareanställda lärarresursen, som anges knuten till utbildningen, består av fem personer: en professor i socialantropologi, en docent i etnologi, en docent i socialantropologi, en

fil.dr i socialantropologi samt en fil. dr i agrarhistoria. Alla har kunskap som kan vara relevant för undervisning och utveckling av internationella museistudier, men ingen av dessa fem har dokumenterat omfattande forskning inom huvudområdet genom substantiell publicering i museologi eller museistudier. Det gäller även professor och docent i socialantropologi som dessutom anges med 0 procent undervisning inom masterutbildningens första läsår. Den återstående lärare med minst docentkompetens, i etnologi, som har nyrekryterats för att hålla i utbildningen, kommer inom kort att kompetensutvecklas med en mindre studie om Norrköpings stadsmuseum.

Bland de övriga lärarna på utbildningen finns två disputerade personer från institutionen för kulturvård med klar museologisk kompetens. Ingen av dessa är dock docentkompetenta och de står för 10 respektive 5 procent undervisning på utbildningen. En av dem, som endast har en projektanställning, utvecklar bland annat en kurs för masterutbildningen som kommer att ges till våren 2011. Ytterligare en gästlärare med klar museologisk kompetens är professor med 5 procent tjänstgöring.

Utbildningen är väl försörjd med kompetens från angränsande discipliner, genom samarbeten med flera andra institutioner och genom den egna institutionens granndiscipliner. Dessa samarbeten kommer säkerligen att utvecklas ytterligare framöver. På sikt kommer sannolikt rektors strategiska kulturarvsatsning att kunna vara positiv för utbildningen. Det nordiska nätverk mellan museologiska utbildningar som initierats av institutionen ska ha sitt första möte under hösten. Även det bör framöver visa sig positivt för masterutbildningen.

Trots att lärarkåren inte kan anses liten eller med låg kompetens tagen som helhet, är det dock svårt att finna någon omfattande museologisk kompetens direkt och stadigvarande knuten till utbildningen. Den museologiska kompetensutvecklingen av docenten i etnologi är lovvärd, men vår bedömning blir att tillräcklig kompetens ännu inte finns på plats. Även om vi räknar in såväl tillsvidareanställd som visstidsanställd personal, är det tveksamt om vi ens ser vad som sammanlagt motsvarar en docent inom huvudområdet.

Sammanfattande bedömning: Vår bedömning är att lärarresursen inte är tillfredställande.

Nära anknytning till utbildning på forskarnivå

Det finns en aktiv forskning och forskarutbildning vid institutionen för globala studier inom humanekologi, socialantropologi samt freds- och utvecklingsforskning, men inte inom museologi eller museistudier. Det framstår som om Museions tidigare placering vid Världskulturmuseet var bra för den museala praktiken, men mer problematisk när det gäller forskningsanknytningen. Infogandet i den nya miljön har påbörjats först i år. Det är dock bara enstaka avhandlingsarbeten vid institutionen som har direkta beröringspunkter med huvudområdet för internationella museistudier. Kontakter med institutionen för kulturvård och deltagande i kulturarvsatsningen kommer att skapa fler möjliga kontaktvägar. Sedan tidigare har man forskarseminarier dit masterstudenterna varit välkomna, men i år väntar man på att den tvärvetenskapliga (fyra fakulteter deltar) kulturarvsatsningens seminarier ska ta form.

Möjlighet att gå vidare med utbildning på forskarnivå i museologi eller museistudier finns inte vid Göteborgs universitet, men väl i humanekologi, socialantropologi samt freds- och utvecklingsforskning vid den egna institutionen. Ett av målen med kulturarvssatsningen är att på sikt få till stånd en forskarskola i kulturarv.

För att institutionen ska kunna visa god forskningsanknytning vidgas ämnesområdet ibland mot globala kulturstudier. Samtidigt marknadsförs utbildningen med ett tydligt fokus på museiinstitutionens samhällsroll som ämnesområdets kärna. Denna avgränsning avspeglas även i de examensarbeten som bedömaregruppen har fått se. Bedömaregruppen ser det även som rimligt att de studenter som nu går på programmet har uppfattat det på samma sätt. Vi anser inte att man kan hävda att internationella museistudier är detsamma som globala kulturstudier. Även om museologins (Museum Studies) teoribildning och utveckling kan se olika ut genom sitt mångdisciplinära ursprung så finns det en samlad och bred diskussion att förhålla sig till, som inte sammanfaller mer än till delar med de tre disciplinerna vid institutionen för globala studier. Vår samlade bedömning är att den formella närheten till forskarutbildningen har ökat med placeringen på institutionen för globala studier. De kulturteoretiska frågorna får där en relevant anknytning. De mer specifika frågorna kring museologi och kulturarv är fortfarande mindre stabilt försörjda och som tidigare hänvisade till tillfälliga gästspel. Här finns möjligheter för att på sikt tillsammans med institutionen för kulturvård, satsningen på kulturarv och eventuellt nordiskt nätverk i museologi skapa detta. Men dessa förändringar har ännu inte fått avgörande betydelse för de studerande.

Sammanfattande bedömning: Vår bedömning är att anknytningen till utbildning på forskarnivå inte är tillfredställande.

Utbildningens utformning

Studenterna tillbringar cirka tre dagar med undervisning med cirka 12 timmar i veckan, vilket får anses som mycket bra. Undervisningen sker genomgående på engelska. Momentet att tidigt studera stadens museer slår väl ut, i synnerhet som studenterna nu förses med teoretiska begrepp. Detta är ett exempel på ambitionen att höja den vetenskapliga nivån utan att tappa den museiprofessionella prägeln. Ett bra söktryck till utbildningen kan dokumenteras och en relativt god marknad för de examinerade antyds av intervjuvärderna. Det tycks finnas förhållandevis goda och varierade karriärvägar efter utbildningen.

Många initierade förändringar är fortfarande under utveckling och därmed svårbedömda för oss. Kursplaner och utbildningsplanen är från 2007, trots att studenterna idag är antagna till en utbildning med delvis annat upplägg. Litteraturlistor är inte helt uppdaterade och kvar i den brittiska museum studies-tradition som man nu söker ta avstånd ifrån till förmån för en mer kritisk inriktning. Det framstår som om utformningen av praktikarbetet (kurs: Work Placement, 30 hp) i hög grad vilar på studenternas initiativ, men med stöd från lärare och äldre studenter om problem uppstår. Formerna för uppföljning och progression av de ambitiösa lärandemålen framgår dock inte av dokumentationen, men av vad som framkom under intervjuer tycks de också vara tillfredsställande.

Listan över examensarbeten visar på både museologiskt fokuserad och global inriktning som väl speglar namnet. Dock ser omfånget för flera examensarbeten (från våren 2010) tämligen magert ut för att ligga på masternivå. Detta är något som institutionen redan uppmärksammat. Lovande samarbeten i kursplanering är under utveckling, till exempel tillsammans med institutionen för kulturvård och seminarier inom ramen för kulturarvssatsningen.

Såväl lärare som institutionsledning har tagit utvecklingsbehovet av en mer teoretiskt reflekterad museologi på allvar och uppdaterar nu fortlöpande programmet. Detta sker dock en termin innan studenterna ska gå kurserna. Ambitionen är god men den är väl sent implementerad. Det förvånar bedömargruppen att man inte tagit ett mer resolut grepp kring uppdateringen inför denna granskning.

Vår samlade bedömning är att utbildningens utformning fyller ett väsentligt behov hos en grupp studenter med museikarriärer i sikte och har dessutom en unik inriktning i det svenska universitetssystemet. Det pågående arbetet rymmer möjligheter för att säkra kvaliteten på masternivå som ännu inte fått genomslag för studenterna. Kvalitetssäkringen av utbildningen borde varit längre gången, efter det att varningen utfärdats, innan studenter antagits till programmet.

Sammanfattande bedömning: Eftersom varken aktuella kursplaner eller utbildningsplaner föreligger, samt flera kurser är under utveckling, går det inte att bedöma om utbildningens utformning är tillfredställande.

Säkring av kvalitet

Ett mycket bra allmänt kvalitetsutvecklingsarbete på fakultetsnivå har sin motsvarighet på institutionsnivå. Detta allmänna arbete verkar dock ännu inte ha slagit igenom för masterutbildningen i internationella museistudier. Det finns ett nyinrättat programråd där regionens museer har en framträdande roll. Där ingår representanter för museer från bland annat Uddevalla, Jönköping och Göteborg. Programrådet har nyligen haft ett första möte. En konferens där man kallat museologiutbildningar i Norden hoppas man ska leda till en stående ämneskonferens för bättre samarbete mellan dessa utbildningar, som präglas av ”små och sårbara miljöer”. Valet av partners visar på ett starkt fokus på traditionell museologi snarare än ett brett område av globala kulturstudier.

Det samlade intrycket av underlagen är att arbetet med att svara mot kritiken från Högskoleverket å ena sidan påbörjats redan innan den kom, då man var medveten om flera svagheter, men å andra sidan saknat en fast och resolut mobilisering och hantering med stöd och vägledning från fakultet och institution. Med förvåning noteras att utlysningen av ett lektorat för att rekrytera docentkompetens inom huvudområdet enbart gjordes för en svensktalande publik.

Det finns goda möjligheter till samverkan såväl med museer som kompetenser i den egna institutionens discipliner som med närliggande utbildningar och forskningsmiljöer kring kulturarv och kulturvård. Mycket av detta är under utveckling och kan för närvarande inte sägas kunna kompensera bristerna i tillsvidareanställd kompetens inom huvudområdet.

Sammanfattande bedömning

Bedömargruppen ser att internationella museistudier med sin betoning av internationella och globala perspektiv fyller en viktig funktion både för studenterna och för den institutionella utvecklingen av museologin. Ett omfattande utvecklingsarbete pågår, men har inte nått de konkreta resultat som gör att invändningarna som restes av Högskoleverket kan sägas vara åtgärdade. Inriktningsarbetet pekar än så länge också åt lite motstridiga håll. Å ena sidan en mer traditionell och institutionell inriktning på museer som svarar mot många studenters förväntningar och marknadsföringen av programmet. Å andra sidan en anpassning till den större miljö som institutionen för globala studier utgör, där en inriktning mot globala kulturstudier eller globala kulturarvsstudier kan utgöra avgränsning av ett huvudområde.

Bedömargruppens slutsats är att masterutbildningen i internationella museistudier är stadd i snabb utveckling men har ännu inte åtgärdat de påtalade bristerna. Det gäller särskilt kravet på tillsvidareanställda docentkompetenta lärare inom huvudområdet, men inte heller anknytning till utbildning på forskarnivå kan sägas vara tillfredsställande organiserad.